

Перерва П.Р.,
2 курс, факультет податкової
справи, обліку та аудиту,
Науковий керівник – **Параниця Н.В.,**
канд. екон. наук, доцент
Державний податковий університет
м. Ірпінь

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ЛАНЦЮГІВ СТВОРЕННЯ ВАРТОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕС-МОДЕЛЕЙ

Цифрова трансформація сучасних бізнес-моделей докорінно змінює архітектуру створення доданої вартості, перетворюючи традиційні лінійні послідовності на складні та динамічні екосистеми. У цьому контексті візуалізація ланцюгів створення вартості стає критичним механізмом стратегічного управління, що дозволяє ідентифікувати приховані резерви ефективності та точки цифрового розриву. Як зазначають Литовченко О., Дячек В. та Мітін М., цифровізація передбачає впровадження інноваційних технологій, таких як штучний інтелект та інтернет речей, що дозволяє організаціям оперативніше реагувати на зміни в ринковому середовищі [1]. Візуалізація дозволяє структурувати складні бізнес-процеси на елементарні операції, що є фундаментальною умовою для їх подальшої автоматизації та оптимізації в межах концепції Індустрії 4.0.

Особливого значення візуалізація набуває в умовах формування мережових структур, де вартість створюється не однією компанією, а групою партнерів у межах глобальних ланцюгів доданої вартості (ГЛДВ). Автори Лакіза В., Корнеляк О. та Коханський О. стверджують, що використання хмарних сервісів та логістичних платформ трансформує конфігурацію бізнесу, зміщуючи акцент на етапи досліджень, розробок та брендингу, які сьогодні генерують найбільшу частку доданої вартості [2]. Візуальні карти таких ланцюгів дозволяють менеджменту уникнути інформаційної асиметрії та забезпечити злагоджену координацію між усіма учасниками екосистеми, що особливо важливо для сервісно-орієнтованих моделей бізнесу в умовах цифрового апгрейду.

Для успішної реалізації стратегій цифровізації в Україні впроваджується Програма цифрової зрілості малого та середнього бізнесу, яка пропонує підприємцям практичні інструменти, такі як Матриця цифрової зрілості та «Біла книга» для оцінки готовності до трансформацій [3]. Ці інструменти дозволяють візуалізувати поточний стан компанії за дев'ятьма ключовими напрямками - від внутрішніх процесів до кіберзахисту - і побудувати індивідуальну дорожню карту змін до 2028 року. Проходження подібної діагностики є обов'язковою умовою для доступу до

маркетплейсу цифрових рішень, що забезпечує бізнесу перехід від теоретичного планування до практичного впровадження інновацій.

Сучасний підхід до візуалізації ланцюгів вартості також вимагає врахування екологічних аспектів у межах концепції сталого розвитку. Як зауважують Миценко В. та Ульяненко Д., інтеграція «зелених» інформаційних систем та екологічного дизайну дозволяє не лише зменшити негативний вплив на довкілля, а й підвищити прибутковість через оптимізацію використання ресурсів [4]. Візуалізація ланцюжка «зеленого» бізнесу охоплює всі етапи - від закупівель екологічної сировини до впровадження систем рециклінгу, що стає вагомим конкурентним перевагою на міжнародних ринках. Такий комплексний моніторинг екологічних та економічних показників забезпечує стійкість підприємства у довгостроковій перспективі.

Таким чином, візуалізація ланцюгів створення вартості в умовах цифрової трансформації перестає бути лише допоміжним інструментом і стає фундаментом для побудови гнучких, екологічно відповідальних та ефективних бізнес-моделей. У межах сучасного "data-driven" управління кожен елемент ланцюга - від початкового дизайну до фінальної утилізації продукту - має бути оцифрований та візуально інтерпретований. Це забезпечує підприємствам необхідну прозорість для швидкого реагування на глобальні виклики та стає обов'язковою умовою для підвищення цифрової зрілості та успішної інтеграції вітчизняного бізнесу у світові екосистеми створення цінності.

Список використаних джерел

1. Литовченко О. Ю., Дячек В. В., Мітін М. О. Трансформація бізнес-моделей підприємств в умовах цифровізації економіки. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-36>
2. Лакіза В., Корнеляк О., Коханський Р. Менеджмент глобальних ланцюгів доданої вартості в умовах економічної інтеграції та цифровізації. *Академічні візії*. 2025. № 45. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17203285>.
3. Програма цифрової зрілості малого та середнього бізнесу в Україні. *Дія.Бізнес*. 2025. URL: <https://business.diia.gov.ua/initiative/national-program-for-digital-maturity> (дата звернення 06.05.2026)
4. Миценко В. І., Ульяненко Д. В. Концепція глобальних ланцюгів доданої вартості у фреймах сталого розвитку. *Економіка і організація управління*. 2024. № 3 (55). DOI: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2024.3.9>